

Retssikkerhed og digitalisering

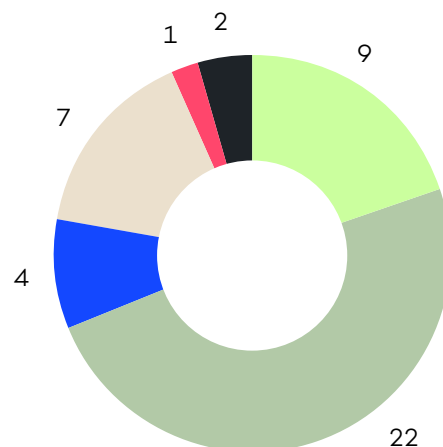
Udfordrer digitaliseringen borgernes retssikkerhed? Og er der taget tilstrækkeligt højde for borgere i udsatte positioners rettigheder i et digitaliseret samfund? I denne undersøgelse dykker Djøfs jurapanel ned i, om borgernes retssikkerhed er tilstrækkeligt sikret i dag, herunder hvilken betydning digitalisering har for den enkeltes rettigheder ved en domstolsproces og i borgerens møde med det offentlige.

TABEL 1

Hvor enig/uenig er du følgende udsagn?

Digitaliseringen udfordrer borgernes retssikkerhed.

Meget enig	9	
Enig	22	
Hverken enig eller uenig	4	
Uenig	7	
Meget uenig	1	
Ved ikke	2	
I alt	45	

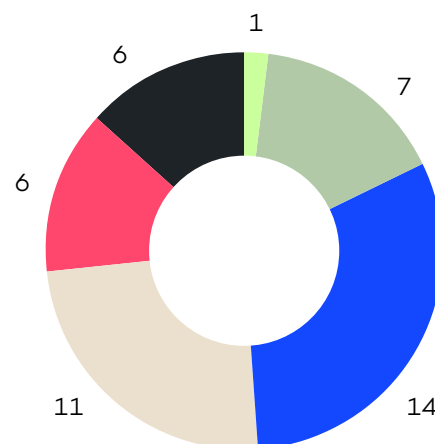
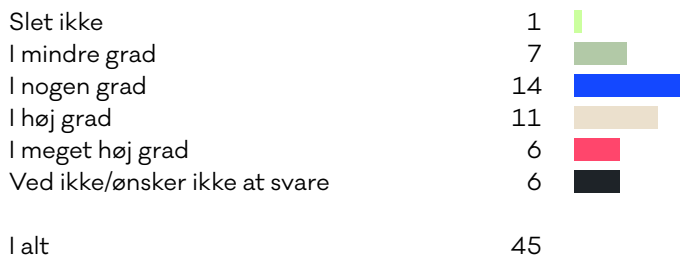

Tendenser i de åbne besvarelser

- Det fremhæves, at digitaliseringen særligt er et problem for de ikke-digitale borgeres retssikkerhed, da 1) vigtige informationer fra det offentlige ikke kommer frem til borgerne og 2) borgerne har svært ved at komme i kontakt med det offentlige.
- Omvendt udtrykker flere, at digitaliseringen styrker retssikkerheden for borgere, der er fortrolige med digitaliseringen.
- Flere i panelet peger dog på en række udfordringer forbundet med digitaliseringen, som rammer alle borgeres retssikkerhed. Dette indebærer: 1) at vejledningspligten bliver illusorisk 2) øget indsamling af oplysninger om borgerne 3) en række problematikker ved algoritmer og 4) risiko for ulige deltagelse i den demokratiske samtale.

TABEL 2

Er der efter din vurdering behov for en opdatering af lovgivningen ift. at sikre borgernes rettigheder i et digitaliseret samfund?

Tendenser i de åbne besvarelser

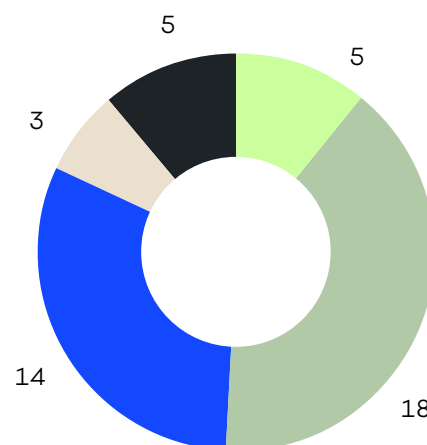
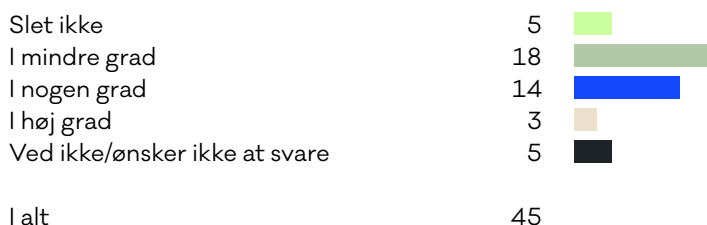
- Det nævnes af flere, at der er behov for et serviceeftersyn af lovgivningen med henblik på en opdatering.
- Det fremhæves herudover, at it-leverandører og myndigheder skal sikre, at it-systemerne lever op til de forvaltningsretlige krav.

Tendenser i de åbne besvarelser om hvilke love/bestemmelser, der skal opdateres

- Flere fremhæver, at særligt forvaltningsloven har behov for en opdatering, så den i højere grad sikrer borgernes rettigheder.
- Herudover udtrykker flere, at der generelt er behov for en opdatering af lovgivningen med henblik på at sikre digitalt udsatte borgers rettigheder.
- Andre konkrete love og områder, der peges på, er retsplejeloven, vandplanlægningsloven, databeskyttelses- og markedsføringsloven, socialområdet, lov om MitID og lovgivning om obligatorisk digital selvbetjening.

TABEL 3

Mener du, at der i tilstrækkelig grad er taget højde for borgernes retssikkerhed, når nye offentlige digitaliseringsprojekter sættes i gang?

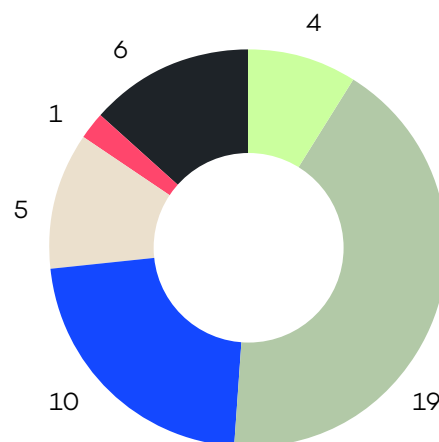
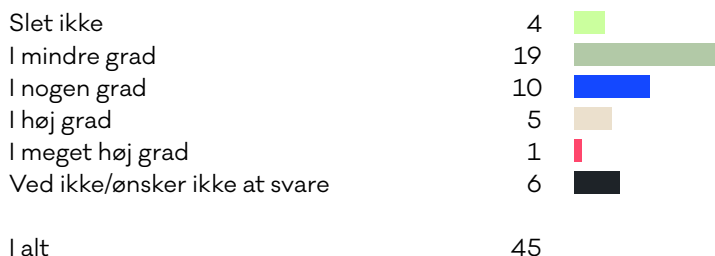

Tendenser i de åbne besvarelser

- Det fremhæves, at retssikkerheden ikke får nok opmærksomhed i nye offentlige digitaliseringsprojekter. Der tænkes i højere grad på effektivitet og besparelser end på, hvorvidt loven er digitaliseringsparat.
- Enkelte pointerer dog, at retssikkerheden er et grundlæggende princip, der vægtes meget højt, og i stigende grad indtænkes i nye systemer.
- Herudover nævnes algoritmer som en udfordring for retssikkerheden, da disse reproducerer menneskelige bias og kan forstærke diskrimination.

TABEL 4

Er muligheden for at blive fritaget for digital post og få hjælp fra pårørende tilstrækkeligt til at sikre borgere i udsatte positioner adgang til det offentlige?

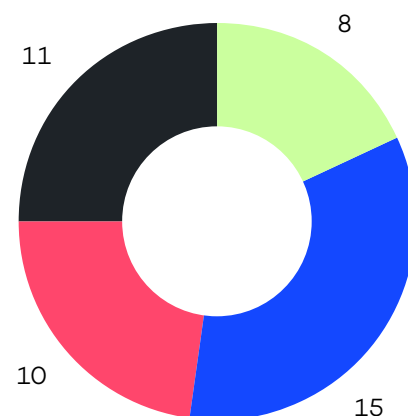
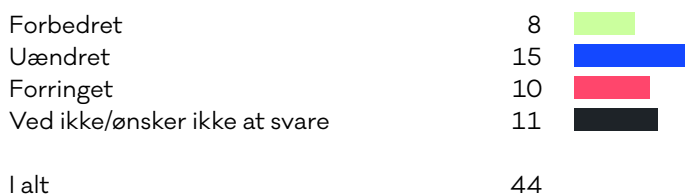
Tendenser i de åbne besvarelser

- Størstedelen udtrykker, at muligheden for fritagelse for digital post og hjælp fra pårørende ikke er tilstrækkelig til at sikre borgere i udsatte positioner adgang til det offentlige.
- Der peges på et behov for øget understøttelse, vejledning og hjælp fra det offentlige. Det er ikke nok blot at have adgang til fritagelse for digital post. De udsatte borgere skal være sikret vejledning og hjælp til fritagelsen.
- Herudover udtrykker flere, at det er problematisk, når ansvaret lægges på de pårørende, da 1) det ikke er en værdig løsning for borgerne, at pårørende får adgang til meget private oplysninger, 2) de pårørende teknisk set begår lovbrud, når de bruger den pågældende borgers MitID, og 3) hvis borgeren ingen pårørende har, eller kun har pårørende, der ikke er i stand til at hjælpe.

TABEL 5

Er retssikkerheden i domstolsprocessen efter din vurdering generelt blevet forbedret eller forringet med den stigende digitalisering?

(Fx forkyndelse, brug af videofremstilling, vejledning til borgere mv.)

Tendenser i de åbne besvarelser:

- Størstedelen udtrykker, at digitaliseringen ikke har ændret på retssikkerheden i domstolsprocessen. Der kan være problemer med nogle af de digitale systemer ift. praksis, men overordnet er den stigende digitalisering ikke årsag til en forringet retssikkerhed.
- Dog oplever flere en forringelse af retssikkerheden i domstolsprocessen. Her nævnes en lang række eksempler – det drejer sig bl.a. om digital forkyndelse, digitalisering af bødesagsprocessen og ved fristforlængelser.
- Dertil nævner flere videofremstillinger som et problem for retssikkerheden, da det kan være sværere at vurdere vidnernes troværdighed, da man mister vigtige nuancer ved fx kropssprog, stemmeføring mv.

**Læs mere om jurapanelet
og paneldeltagerne på
djof.dk/jurapanel**

Djøfs jurapanel undersøger og vurderer samfundets vigtige juridiske problemstillinger – fra brede retssikkerhedsspørgsmål til konkrete emner og politiske forslag, der udfordrer juraens rammer. Målet er at give juridiske problemstillinger den fortjente plads i offentlighedens bevidsthed og kvalificere den politiske debat med stærke juridiske indsigter fra en række af landets største juridiske kapaciteter.

Djøf har derfor nedsat et panel, som består af 62 af landets førende juraeksperter fra de danske universiteter, advokatbranchen, interesseorganisationer og domstolene. 45 medlemmer af panelet har besvaret denne undersøgelse. Forskningschef ved Institut for Menneskerettigheder Pernille Boye Koch er forperson for panelet.